

JAUNUMI

Latvija ir miermīlīga valsts

Latvija ir 39. miermīlīgākā pasaules valsts, secinājuši britu eksperti pētījumā "Global Peace Index". Eksperti secinājuši, ka Latvija ir politiski stabila valsts, kurā tiek ievērotas cilvēktiesības un ir zema iekšējo konfliktu iespēja. Pavisam indeksā vērtētas 140 valstis. Vismierīgākā pasaules valsts ir Īslande, bet agresīvākā – Irāka. Pirmajā potenciālo agresoru desmitniekā ierindota arī Krievija.

Puse iedzīvotāju grib pirkt automašīnu

Nākamajos divos gados 45% Latvijas iedzīvotāju plāno iegādāties automašīnu. Tikmēr Čehijā šis skaitlis ir 39%, Vācijā – 33%, Ungārijā – 30%, bet 56% – Rumānijā. 51% Latvijas iedzīvotāju labprāt iegādātos jaunu auto, bet 75% poļu, 73% vāciešu un 69% rumāņu izvēlētos lietotus auto.

– www.eirozinas.lv

Ūdenradi pētīs par 470 miljoniem

Eiropas Savienība gatavojas veikt apjomīgus pētījumus par iespējamo ūdenraža kā alternatīvās degvielas izmantošanu un šim mērķim gatavojas arī dibināt īpašu kopuzņēmumu, kurā iesaistīsies visas ieinteresētās puses – uzņēmēji, pētniecības institūti, universitātes. Kopuzņēmums atradīsies Prīselē, un ES tā finansēšanā līdz 2017. gadam ieguldīs 470 miljonus eiro. Latvija atbalsta šādu ideju, jo arī mūsu valstī ir zinātniskās institūcijas, kuras varētu iesaistīties ūdenraža pētījumos.

– Saeimas ES informācijas centrs

PVN atcelšana – sliktis signāls

Francijas prezidenta Nikolā Sarkozy ierosinājums ES atcelt pievienotās vērtības nodokli (PVN) degvielai, lai mazinātu negatīvo ietekmi, kādu uz iedzīvotājiem un uzņēmumiem atstāj nerimstošais naftas cenu kāpums, būtu "ļoti sliktis signāls" naftas ražotājiem un valstīm, ziņo ES enerģētikas komisāra Andra Piebalga pārstāvis Ferrans Tarnadeljas Espunijā. Ja PVN tiktu atcelts, tas signalizētu naftas ražotājiem, ka tās var turpināt celt naftas cenas. Lai Eiropas Savienībā pieņemtu lēmumu par šī nodokļa atcelšanu degvielai, nepieciešams visu 27 valstu atbalsts.

– BNS

Pārtikas produktu cenas – izaicinājums labklājībai

Pārtikas cenu kāpums Eiropas Savienības (ES) jaunajās dalībvalstīs ir visjūtāmākais, tāpēc to valdībām būtu jāievieš modeļi cilvēku pirktspējas saglabāšanai.

■ ULDIS GRAUDIŅŠ

Valstu atšķirības

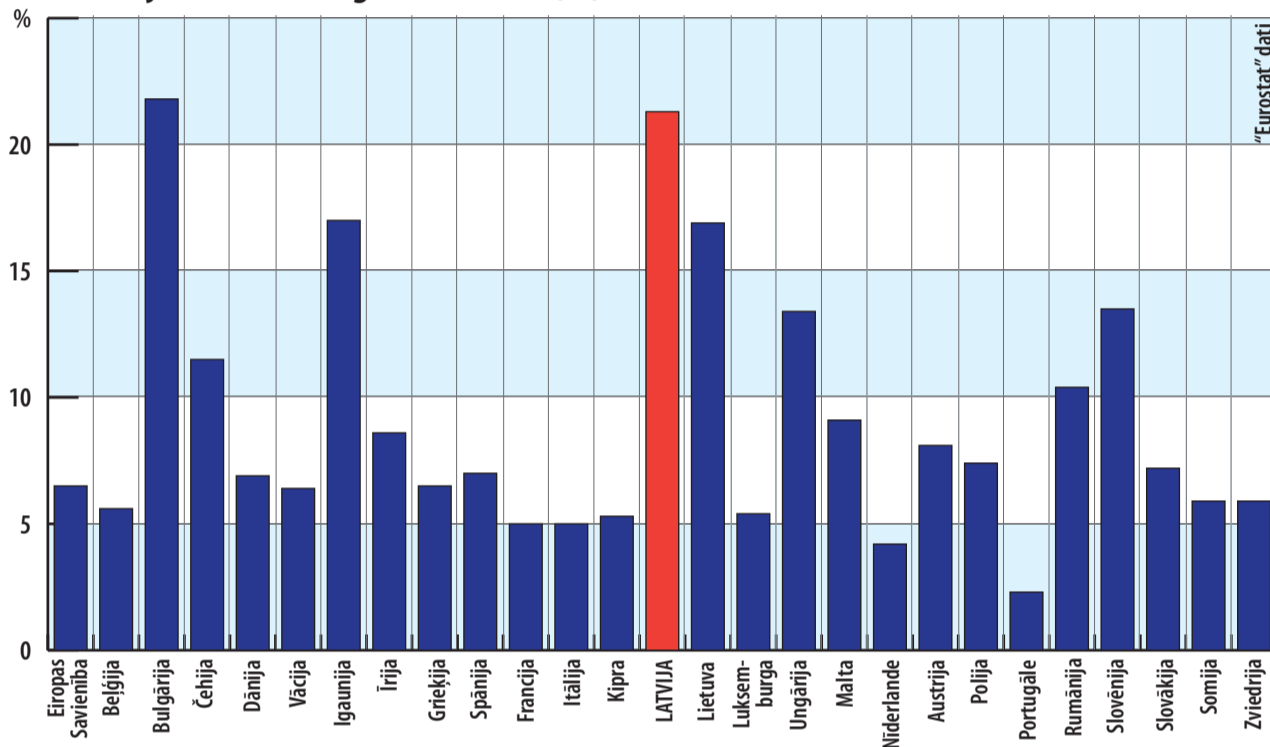
"Eurostat" dati rāda – šā gada februārī Latvijā aiz Bulgārijas (21,8%) bija otrs straujākais pārtikas produktu inflācijas rādītājs – 21,3%. Salīdzinājumam – 27 savienības valstīs pārtikas cenas kāpa vidēji par 6,5%, bet vismazāk – Portugālē – par 2,3%, Nīderlandē – par 4,2% un Francijā – par 5%. Eiropas Komisijas (EK) Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts savā pētījumā, kas atklātībai nodots aprīlī, norāda – visspīgāk pārtikas produktu sadārdzinājumu izjūt mājsaimniecības ar nelieliem naudas ienākumiem. No pētījuma redzams, ka visvairāk naudas pārtikas produktiem mājsaimniecības tērē Rumānijā – vairāk nekā 35% no kopējiem mājsaimniecības ienākumiem. Lietuva un Latvija ar aptuveni 24% lielu tēriņu īpatsvaru atrodas 2. un 3. vietā. Mājsaimniecības Apvienotajā Karalistē, Luksemburgā un Vācijā pārtikas produktu pirksanai no kopējiem ienākumiem naudu tērē vismazāk – desmito daļu. EK gan norāda – visā savienībā vērojama pārtikas produktu pirkumu īpatsvara kāpuma tendence.

Ja vērtē kopējo pārtikas produktu cenu kāpuma ietekmi uz cilvēku vidējo pirktspēju, tad visā ES tā gada laikā kritās vien par 0,7%. Tomēr tas ir vidējais rādītājs, un, piemēram, Latvijā, kā rāda šonedēļ atklātība nodotais "DNb/Nord" bankas pētījums – 82% ģimeņu celšanos un liela daļa cilvēku atzīst, ka jau patlaban būtiski ierobežo patēriņu.

Sadārdzinājums līdz galam nav saprotams

Pētījumā arī norādīts – teorētiski atvasinot pārtikas produktu cenu kāpumu no lauksaimniecības produktu cenu kāpuma, pirmajiem tas bijis pārāk liels. Eiropas Parlamenta deputāts Guntars Krasts teic, ka konkurenci uzraugošajām ES iestādēm patlaban uzdots pētīt šādas

Pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenu kāpums 2008. gada februārī salīdzinājumā ar 2007. gada februāri (%)

neatbilstības iemeslu: "Ir jāpārbauda visa ražošanas ķēde – sākot no zemnieka saimniecības līdz veikalam. Uzskatu, ka līdz šim ļoti regulētais savienības tirgus radīja ļoti daudz problēmu. Piemēram, katras valsts lauksaimniecības nozarei piešķirtais atšķirīgais naudas daudzums." G. Krasts arī ievērojis, ka Latvijā pārtikas produktu sadārdzinājums gandrīz vienlaikus notika visos lielveikalos, kas raisot pārdomas par šo veikalu vēlēšanos konkurēt. Deputāts, neraugoties uz to, ka patlaban pasaules tirgū ir vērojamas lauksaimniecības produktu krituma pazīmes, ir satraukts par sociāli nenodrošinātajiem cilvēkiem Latvijā. "Mūsu valstī vien desmit procenti cilvēku pārtikas produktu pirkumus izvēlas, neskatoties uz cenu. Pārtikas produktu cenu kāpums Latvijā cilvēkus ietekmē papildus jau tā straujajam inflācijas lēcienam. Daudziem var sākties cīņa par izdzīvošanu, tāpēc šajā situācijā ļoti svarīga būs valdības rīcība. Ar to es domāju rūpīgu cenu monitorēšanu un atbalsta sniegšanu tiem cilvēkiem, kuriem "pārtikas produktu groziņš" ir parāk smags."

Lauksaimniecībā mākslīgu ierobežojumu nebūs

Eksperti teic – daudzu lauksaimniecības produktu cenas jau sākušas kritumu, bet tik zemu līmeni kā pirms

kāpuma sākuma tās nesasnies. Tas nozīmē, ka tik lēti kā, piemēram, 2006. gadā pārtikas produktus vairs nepirksim. Uz lauksaimniecības produktu cenu kritumu jau reaģējuši, piemēram, piena produktu ražotāji. Patlaban no vēra ņemamām ES valstu lauksaimniecības organizācijām, tostarp arī 14 valstu lauksaimniekus apvienojošās CPE (Eiropas fermeru kustība), izskan aicinājumi atgriezties pie agrāk īstenotās lauksaimniecības produktu tirgus regulēšanas, kas, kā zināms, lielo naudas tēriņu dēļ pakāpeniski tiek atcelta. Nesen ES lauksaimniecības un lauku attīstības komisāre Marianna Fišere Bēla skaidroja: "Straujais pārtikas cenu kāpums atkal ir pievērsis uzmanību Kopējai lauksaimniecības politikai un liek uzdot jautājumu – vai šajā politikā ejam pareizā virzienā? Mūdienu pasaulē nedrīkst aizstāvēt mākslīgus ierobežojumus, kuri neļauj lauksaimniekiem reaģēt uz globālā pieprasījuma palielināšanos. Augstu cenu lielākais ienaidnieks ir ražošanas apjomu palielināšana, ar ko lauksaimnieki uz šim augstajām cenām atbild. Bet, lai tā notiktu, mūsu lauksaimniecības politika nedrīkst ne iejaukties cenu raidītajos signālos, ne arī traucēt lauksaimniekiem uz tiem atbildēt." Tātad katras valsts ziņā ir vērtēt, kā palīdzēt tās pilsoņiem jaunajā situācijā. Latvijā atbalsta sistēma līdz šim nav izveidota.

VIEDOKĻI

Kā un vai iespējams apturēt pārtikas produktu cenu kāpumu?

ALDA JERMAKA FOTO

Pēteris Krīgers, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētājs: "Cenu kāpumam ir objektīvi un subjektīvi iemesli. Sliectos domāt, ka subjektīvo ir vairāk. Valdībai problēmu vajadzētu risināt ar tās īstenoto nodokļu politiku. Mēs esam vairākkārt norādījuši, ka Latvijā ir viena no visaugstākajām pievienotās vērtības nodokļa likmēm ES valstīs un tā ir jāsamazina. Ir jākontrolē tirdzniecības un pārtikas ražošanas uzņēmumi ar mērķi noskaidrot, vai notiek vienošanās par cenām. Jārūnā arī par to, ka Latvijas lauksaimnieki saņem vismazāko naudas atbalstu ES."

EM FOTO

Inga Apsīte, Ekonomikas ministrijas Iekšējā tirgus departamenta direktore: "Pārtikas cenu kāpums patlaban ir straujš visā pasaulē, tas notiek vienlaikus ar energoresursu un izejvielu cenu kāpumu. Šīs tendences jūtami skar arī Latvijas pārtikas ražotājus, tirgotājus un, protams, patērētājus. Valdības iespējas ietekmēt brīvā tirgus dalībnieku cenu politiku ir stipri ierobežotas. Būtiski ir raudzīties, lai konkurence starp dažādiem tirgus dalībniekiem būtu iespējami godīga un vienlīdzīga. Situācijā, kad pastāv bažas par šo principu neievērošanu lielveikalos, Konkurences padome pievērs pastiprinātu uzmanību šim tirgus segmentam."

PERSONĪGĀ ARHĪVA FOTO

Juris Hāzners, Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūta asistents: "Latvijā ir jāveic izpēte, kāpēc mēs varam vai nevaram samazināt pievienotās vērtības nodokļa likmi. Noteikt zemu likmi vai vispār to nenoteikt var, piemēram, Francijā, Itālijā un Lietuvā, bet ir jāzina, kas notiks mūsu valsts 1,5 miljardus latu vērtajā pārtikas produktu tirgū. Valstij būtu jāmaina Konkurences likums ar mērķi, lai netiktu likti šķēršļi Baltijas valstu mēroga uzņēmuma izveidei. Svarīgs nosacījums ražošanas izmaksu samazināšanā būtu arī naudas atbalsta piešķiršana tiem kooperatīviem, kuru darbības iespējama pieaugtu ražošanas koncentrēšanās."

PĒTĪJUMS

«Meklē problēmu, kuras nav»

Eiropas Komisijas (EK) pētījumā "Finanšu pakalpojumu nodrošinājums un finansiālās atstumtības novēršana" teikts, ka daudzi Eiropas Savienības iedzīvotāji ir finansiāli atstumti.

SVETLANA LEITĀNE

Latvijas Komerčbanku asociācijas prezidents Teodors Tverijons uzsvē, ka "atstumtības problēma" ir EK izdoma.

Eiropas Savienības (ES) valstīs daudziem cilvēkiem ir apgrūtināta pieeja finanšu pakalpojumiem, līdz ar to iedzīvotāji nevar piedalīties ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē, teikts komisijas pētījumā. Vecajās dalībvalstīs diviem cilvēkiem no desmit nav sava norēķinu konta bankā, trijiem no desmit nav iekrājumu, bet četriem no desmit nav pieejami kredīti.

Savukārt jaunajās dalībvalstīs aptuveni pusei nav sava norēķinu konta, bet trim ceturtdaļām bankas neizsniedz kredītus. Kā galvenie iemesli "finansiāli atstumtībai" tiek minēti: bankas pakalpojumu augstās cenas, cilvēku zināšanu trūkums par konkrētiem finanšu produktiem, komercbanku nevēlēšanās atsevišķām cilvēku grupām sniegt savus pakalpojumus utt. "Finansiāli atstumti tiek cilvēki ar zemiem ienākumiem vai bezdarbnieki. Tāpat tas skar vientuļos vecākus, invalīdus un tos, kas dzīvo ekonomiski atpalikušos reģionos," uzskata pētījuma autori, norādot, ka finanšu pakalpojumu nepieejamība sekmē arī sociālo atstumtību, līdz ar to iedzīvotājiem nav pieejami ne tikai banku pakalpojumi, bet arī kvalitatīva veselības aprūpe, izglītība u. c.

Pētījuma autoriem negrib piekrist Latvijas Komerčbanku asociācijas prezidents Teodors Tverijons. Viņš uzskata, ka šoreiz tiek meklēta problēma, kuras patiesībā nemaz nav. "Bankas sniedz pakalpojumus tiem, kam tie ir nepieciešami. Vai cilvēkam bez jumta virs galvas ir vajadzīgs norēķinu konts bankā? Savukārt par sociāli nenodrošinātām personām ir jā rūpējas valstij, nevis bankām, piešķirot tiem kredītus. Neviens komercbankas pakalpojums nav ierobežots, jautājums ir tikai – vai persona to var un vēlas izmantot," saka T. Tverijons, piebilstot: "Skaidrs, ka atsevišķai iedzīvotāju grupai nav pieejama daļa banku pakalpojumu, taču, ja, piemēram, ģimene atvaļinājuma laikā nevar aizlidot uz Kanāriju salām, Eiropas Komisija taču nesaka, ka viņi ir atstumti no tūrisma pakalpojumiem."

ATBILDAM LASĪTĀJIEM

Atcēla reisu? Prasi kompensāciju!

Ikvienam, kurš izmanto aviokompāniju pakalpojumus, reisa kavēšanās vai atcelšanas gadījumā, kā arī, ja ir pazudusi bagāža, ir tiesības saņemt kompensāciju.

SVETLANA LEITĀNE

"Latvijas Avīzē" vērsās Imants Dreiliņš, kurš pirms kāda laika Čehijas lidostā pavadīja teju visu dienu, gaidot savu reisu. "Reiss kavējās jau divas stundas, taču aviokompānijas darbinieki tikai solīja: drīz sāksies iekāpšana lidmašīnā, paldies par jūsu pacietību," stāsta lasītājs.

Pēc viņa novērojumiem, lidojumi aizkavējās ne tikai uz Rīgu, bet arī uz citām Eiropas pilsētām un pasažieru neapmierinātība tikai pieauga. "Kādas kompensācijas šādā situācijā es varu prasīt aviokompānijai?" jautā I. Dreiliņš.

Ja reiss kavējas

Pēc PTAC sniegtās informācijas, ja lidojums kavējas, aviosabiedrības pārstāvjiem par to nekavējoties jāinformē pasažieri un jānodrošina maltītes, atspirdzinoši dzērieni, kā arī saziņas iespējas (telefons, e-pasts, fakss).

Ja lidojums aizkavējas līdz piecām stundām, pasažieriem, kas izmanto starpsavienojuma reisu, aviokompānija nodrošina alternatīvu lidojumu, pārējie gaida, papildus visiem no-

© BULLSPRESS

drošina maltīti un atspirdzinošus dzērienus.

Ja lidojums aizkavējas ilgāk par piecām stundām, aviokompānija nodrošina alternatīvu lidojumu (piemēram, piedāvā pasažieriem no Čehijas uz Rīgu doties caur kādu Eiropas pilsētu). Ja lidojumam zudusi jēga, pasažierim ir tiesības septiņu dienu laikā no aviosabiedrības saņemt biļetes pilnas cenas atlīdzinājumu tās summas apmērā, par kuru tā ir pirktā.

Aviokompānija nodrošina naktsmītnes tad, ja aizkavēšanās periodā notiek datumu maiņa. Pasažieri saņem arī maltīti, atspirdzinošus dzērienus un transportu līdz naktsmītnē un uz lidostu.

Ja reiss tiek atcelts

Gadījumos, kad aviopārvadātājs par reisa atcelšanu nav brīdinājis iepriekš noteiktajos termiņos, pasažierim ir tiesības saņemt

kompensāciju no aviopārvadātāja: 250 eiro, ja lidojuma attālums ir 1500 km vai mazāks; 400 eiro, ja lidojuma attālums ir 1500 līdz 3500 km; 600 eiro, ja lidojuma attālums pārsniedz 3500 km ārpus ES.

Ja ir problēmas ar bagāžu

Ja bagāža ir bojāta, aizkavējas, ir pazaudēta vai iznīcināta, pasažierim pēc iespējas

drīzāk jāiesniedz aviopārvadātājam rakstiska sūdzība. Par bojājumiem jāziņo ne vēlāk kā septiņu dienu laikā pēc bagāžas saņemšanas, bet, ja bagāža aizkavējusies, sūdzības iesniegšanas termiņš ir 21 diena no brīža, kad tā nonākusi pasažiera rīcībā. Kompensācijas par zaudējumiem nosaka individuāli. Ja bagāža nav bijusi apdrošināta, maksimālā kompensācijas summa var sasniegt 700 eiro.

«Tulkojam Eiropai. Latviešu tulki Briselē»

Briselē pēc latviešu tulkiem ir pieprasījums. Lai jauniešiem radītu interesi par šo profesiju, Eiropas Komisijas (EK) Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektorāts ir sagatavojis videoklipu par latviešu tulku ikdienu EK.

SVETLANA LEITĀNE

Eiropas Savienības institūcijās joprojām trūkst latviešu tulku. Eiropas Parlamentā patlaban latviešu tulku vakances ir aizpildītas, savukārt Eiropas Komisijas Tulku dienesta latviešu nodaļā šobrīd nepietiek 40% šīs profesijas pārstāvju. Kā vienu no problēmas risinājumiem EK pārstāvji min – paplašināt atlases bāzi. "Latvijas Universitātes tulku sagatavošanas programmā būtu jāpiesaista pēc iespējas vairāk kandidātu, lai EK varētu atlasīt pašus talantīgākos jauniešus ar labām svešvalodu zināšanām," uzskata komisijas Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektora latviešu nodaļas vadītāja Ieva Zauberga.

UZZIŅA

- Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektorāts ir lielākais mutvārdu tulkošanas dienests pasaulē.
- Lai apkalpotu vienpadsmit tūkstošus sanāksmju gadā, ģenerāldirektorāts ik dienu nodarbina vairāk nekā 500 pastāvīgo darbinieku un aptuveni 300 līgumtulku.
- ES institūcijās ir iespējams strādāt arī ar brīvā tulkā līgumu, t. i., uz gadu tiek noteikti datumi, kad tulkam jāierodas komisijā vai Eiropas Parlamentā.
- Eiropas Komisija un tās Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektorāts finansiāli un tehniski atbalsta Latvijas Universitātes tulku sagatavošanas programmu kopš 1997. gada.

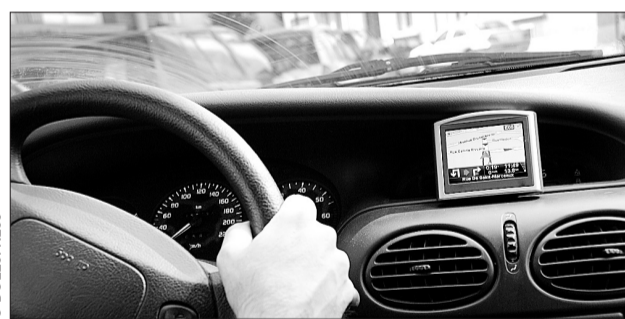
Lai radītu priekšstatu par latviešu tulku ikdienas darbu, Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektorāts sagatavojis četru minūšu videoklipu "Tulkojam Eiropai. Latviešu tulki Briselē", kuru ikviens interesents var noskatīties

atsevišķās interneta vietnēs, kā arī tas ir atrodamš "YouTube". Pēc Latvijas Universitātes Tulku programmas direktora prof. Andreja Veisberga teiktā, klipa pamatuzdevums ir piesaistīt pēc iespējas vairāk jauniešus tulku sagatavošanas programmai "Tulks" un eksāmeni.

"Tulks" balstās uz praktiskām nodarbībām, noslēgumā jāraksta diplomdarbs, kas, kā uzsvē A. Veisbergs, nav nekas neiespējams. Galvenais uzsvērs tiek likts uz praktiskās tulkošanas iemaņu apgūšanu. Pēc tam, nokārtojot akreditācijas testu, tulks iegūst tiesības strādāt arī ES institūcijās. Patlaban nepietiekamu svešvalodu zināšanu dēļ akreditācijas testu vienā gadā nokārto tikai viens vai divi latviešu tulki, un tas ir ļoti niecīgs skaits.

Tikmēr EK Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektora ģenerāldirektors Marco Benedeti noraižējies, ka latviešu tulku it īpaši varētu trūkt Latvijas prezidentūras laikā, kad sanāksmes ES institūcijās tiks vadītas latviešu valodā.

Lai drošāk ripo

© BULLSPRESS

Eiropas Komisija (EK) rosinā no 2012. gada aprīkot visas jaunās automašīnas ar elektroniskām stabilitātes kontroles (ESC) sistēmām, lai uzlabotu transportlīdzekļu drošību.

Turklāt, sākot ar 2013. gadu, kravas automašīnas un smagie transportlīdzekļi jāaprīko ar uzlabotām āvārijas bremzēšanas sistēmām (AEBS), kas ar sensoru palīdzību brīdina vadītāju par to, ka transportlīdzeklis atrodas pārāk tuvu priekšā braucošajai automašīnai, un ar joslu uzraudzības sistēmām (LDW), kas brīdina autovadītāju, kad tas neapziņāti izbrauc no savas joslas. Jāpiebilst, ka aizvadītajā gadā EK ierosinājusi obligāto vieglo automašīnu aprīkošanu ar bremžu palīgmehānisma

sistēmām (BAS), kas uzlabos gājēju drošību. Tiek lēsts, ka šie pasākumi samazinās bojāgājušo skaitu satiksmes negadījumos par aptuveni pieciem tūkstošiem gadu. Vienlaikus no 2012. gada kā obligāto prasību grib ieviest mazas rītes pretestības riepas. Tās, pēc EK pārstāvju domām, samazinās degvielas patēriņu un oglekļa dioksīda (CO₂) izmešus. Savukārt riepu spiediena kontroles sistēma (TPMS), kas būs obligāta no 2012. gada, brīdina vadītāju, ka riepas spiediens ir ievērojami zemāks par optimālo.

Komisija uzskata, ka obligātās ESC sistēmas jauno automašīnu modeļiem un komercdarbībai paredzētajiem transportlīdzekļiem jāievieš no 2012. gada, savukārt no 2014. gada ir jāaprīko visas jaunās automašīnas. **LETA**